

"הר סיני העידו עליו שהאבנים הנמצאים בו יצוייר עליהם הסנה" (הנרבוני)

הסנה שבסלע – פרחי מנגן

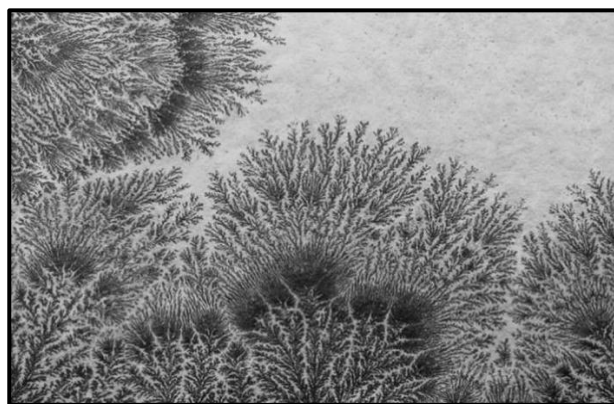
על תגלית מעניינת ביותר המצויה באבני הר סיני, כותב "הנרבוני" (ר' משה בן מאיר מכונה "הנרבוני" בשל מקום מושבו בעיר נרבון), ממפרשי "מורה נבוכים" לרמב"ם, לפני כשבע מאות שנה:

דע כי הר סיני העידו עליו שהאבנים הנמצאים בו יצוייר עליהם הסנה ולכן נקרא ההר ההוא סיני על שם הסנה [...] ואחד מנכבדי ברצילונה [...] הביא עמו מהאבנים ההם והראם לי אחד מתלמידי בני משפחתו וראיתי בו הסנה מצוייר בתכלית הציור ציור א-להי בגוון מתחלף לגוון האבן ושברתי האבן לחצאין ונמצא הסנה מצוייר בשטח כל חלק וכן חלקתי כל חלק לחצאין, ונמצא הסנה מצוייר בשטח כל חלק בפנימיותו וכן פעמים רבות עד תום החלקים כדמות הבטנים, ועדיין הסנה בהם ונפלאתי מזה... (נרבוני, 1852, חלק א, עמ' יב, סוף פרק טו).

בספר "ערבי נחל" להרב שלמה אייבשיץ זצ"ל על פרשת שמות הוא חוזר על תיאור האבנים המאפיינות את הר סיני:

ונודע שצורת סנה נראה בכל אבני ההר ההוא הר סיני והועד עליו דבר פלא שאבן מהר סיני יש בו צורת סנה ואם ישבר האבן לשנים יש בכל אחד צורת סנה קטן מבראשונה ואם ישבר לרובה יש בכל חלק צורת סנה קטן מאוד כפי גודל חלק האבן, אבל סנה שלם נמצא בו. הרי נגלה, כי אילן הסנה יש בו שייכות להר סיני... (אייבשיץ, תרל"א, עמ' עט ב).

גם בדורות האחרונים רבים כתבו על "צורות" הסנה בסלעים מהר סיני (ישפה, 1988). תופעה זו הוזכרה גם בכתובים מוסלמיים ונוצריים (עמר, 1989).

איור 41: צילום של המינרל פירולוזיט המופיע בצורה דנטריתית (קליין, 2015, עמ' 144)

כולם מתארים את המינרל פירולוזיט המורכב בעיקר ממנגן דו-חמצני (MnO_2) והוא מחצב חשוב של מנגן. צורת הגביש בדרך כלל גרגירית עד קומפקטית אבל גם סיבית, מחטית ודנדריטית (דמויית עץ) היוצרת אשליה של צמח מאובן (פירולוזיט, 2019) (איור 41). צורה דנדריטית זו נקראת בהשאלה "מבחן רורשך של הטבע", תחמוצת מנגן חודרת למישורי השיכוב או מישורי

הסידוק בסלע ומתגבשת כמו כתם דיו בין שני דפים. הצורה ייחודית בעיקר למינרל זה. המינרל פירולוזיט מצוי במקומות רבים מאוד ולכן אינו סממן מובהק לקביעת מיקומו של הר סיני.

מקורות

אייבשיץ, ש' (תרל"א). **ספר ערבי נחל**. דפוס י. גאלדמאן.

ישפה, ר' (1988). האבן והסנה. **קתדרה**, 48, 3-8.

נרבוני, מ' (1852). **באור לספר מורה נבוכים**. דפוס ווינא.

עמר, ז' (1989). האבנים המופלאות מהר סיני. **קתדרה**, 52, 181-182.

פירולוזיט. (2019, 16 בספטמבר). בתוך **ויקיפדיה**.

<https://he.wikipedia.org/w/index.php?title=פירולוזיט&oldid=26319825>

קליין, מ' (2015). **ארץ וימים: איש מדעי כדור הארץ קורא מקרא**. שאנן – המכללה האקדמית הדתית לחינוך.